

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1.3 สมมติฐาน	44
1.4 วัตถุประสงค์การศึกษา	46
1.5 ขอบเขตการศึกษาและวิธีการดำเนินการวิจัย	46
1.6 กรอบคิดในการศึกษา	46
บทที่ 2 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของ “แม่สวด”	
กับการเปลี่ยนแปลง “พื้นที่” และ “ผู้คน” ช่วงก่อนทศวรรษ 2510	
2.1 แม่สวดในยุคจารีต	48
2.1.1) ชุมกิจป่าไม้	53
2.1.2) เมืองชายแดนแม่สวดกับการเป็นชุมชนการค้า	60
2.1.3) กลุ่มคนชาติพันธุ์ต่างๆ ในเมืองชายแดนแม่สวด ก่อนทศวรรษ 2510	68
- ชาวไทใหญ่	68
- ชาวมุสลิม	71
- คนลาวจากภาคเหนือ หรือ “คนเมือง”	73
- ชาวพม่า	75
- ชาวจีน	75
2.2 สภาพทั่วไปของเมืองแม่สวดช่วงก่อนทศวรรษ 2500	81

บทที่ 3 เมืองแม่สวดในฐานะ “ชายแดนตลาดมืด” (พ.ศ.2510-2530)	
สู่การกลายเป็น “เมืองเศรษฐกิจ” (พ.ศ.2530-2554)	
3.1 เมืองแม่สวดในฐานะชายแดนที่กลายเป็นตลาดมืด (ทศวรรษ 2510-2520)	86
3.1.1 รูปแบบการค้าในระบบในตลาดมืดแถบชายแดนจังหวัดตาก และการค้าของคนจีน	90
3.2 แม่สวดในยุค “การเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” (ทศวรรษ 2530)	96
3.3 พ่อค้าจีนกับการค้าชายแดนแม่สวดในทศวรรษ 2530	102
3.3.1 การส่งออกและนำเข้าสินค้าในรูปแบบ “การค้าในระบบ”	105
3.3.2 การส่งออกและนำเข้าสินค้าในรูปแบบ “การค้านอกระบบ”	107
3.4 กลุ่มคนชาติพันธุ์ต่างๆในเมืองชายแดนแม่สวด ทศวรรษ 2510 – 2554	111
- ชาวจีน	111
- ชาวมุสลิม	113
- ชาวไทใหญ่	115
- คนลาวจากภาคเหนือ หรือ “คนเมือง”	116
- ชาวกะเหรี่ยง	117
- ชาวพม่า	118
3.4.1 ตลาดกับความสัมพันธ์ของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ในแม่สวด	118
3.5 แม่สวดทศวรรษ 2540 – พ.ศ. 2554 : การปรับตัวของชาวจีนรุ่นใหม่	122
บทที่ 4 ชาวจีนแม่สวด : การสถาปนาอำนาจนำทาง เศรษฐกิจสังคม และการเมือง และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ “เมืองแม่สวด” สู่การกลายเป็น “พื้นที่ทางเศรษฐกิจ”	
4.1 ชาวจีนแม่สวด : การสร้างอำนาจผ่านตัวบุคคล	126
4.2 ชาวจีนแม่สวด : การสร้างอำนาจผ่านองค์กรของชาวจีนในแม่สวด	130
4.2.1 แม่สวดมูลนิธิตามักกิจการกุศล	130
4.2.2 หอการค้าจังหวัดตาก	135
4.3 การสร้างอัตลักษณ์เมืองแม่สวด	144
4.3.1 การสร้างประวัติศาสตร์ “แม่สวด” ภายใต้ร่มเงาประวัติศาสตร์ชาติไทย	144
- ขุนสามชนเจ้าเมืองนอด : ที่มาของข้อสันนิษฐานว่า “แม่สวด” คือ “เมืองนอด” ในอดีตกาล	145
- เจ้าพ่อพะวอ : นักรบชาวกะเหรี่ยง ของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชผู้จงรักภักดีในแผ่นดินไทย	150

- สมเด็จพระนเรศวรมหาราช: แม่สอดกับประวัติศาสตร์ชาติไทย	154
4.3.2) คนจีนกับการสร้างอัตลักษณ์เมืองแม่สอดให้เป็น “พื้นที่ทางเศรษฐกิจ”	157
- การจัดประชุมทางวิชาการ	159
- การผลักดัน โครงการหรือข้อเสนอกับรัฐ	165
- การจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม : การสร้างภาพลักษณ์ และความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างประเทศ	168
บทที่ 5 บทสรุป	171
เอกสารอ้างอิง	179
ประวัติผู้เขียน	190



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางสินค้าที่ผ่านแดนแม่สอดไปจำหน่ายยังประเทศพม่า ระหว่าง พ.ศ.2433-2435	65
2 ตารางสินค้าขาออกของเขตสยามที่ผ่านแม่สอดไปจำหน่ายในพม่า พ.ศ.2434	66
3 ตารางสินค้าขาเข้าจากพม่าที่นำเข้ามาจำหน่ายในเขตสยาม พ.ศ.2434	66
4 ตารางเปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ผ่านด่านศุลกากรต่างๆในภาคเหนือ	99
5 ตารางแสดงภูมิฐานะของผู้ประกอบการรายใหญ่ ที่ส่งออกผ่านด่านศุลกากรแม่สายและแม่สอด	103

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 รูปภาพแผนที่เส้นทางวัวต่างในภาคเหนือของไทย	63
2 รูปภาพ ประเพณี “แห่ล่่างล่อง” (การบวชนเร) ของชาวไทใหญ่	71
3 รูปภาพ ตัวเมืองแม่สอด ก่อนทศวรรษ 2500	84
4 รูปภาพ แม่น้ำเมย ก่อนทศวรรษ 2500	85
5 แผนภูมิการส่งออกบริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	109
6 แผนภูมิการนำเข้าบริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	110